

Alegere temerară pentru un învățăcel într-o regie teatrală, textul își dezvăluie, în montarea Olgăi Barabás, doar un prim strat de interes – deriziunea la care sunt supuse ritualurile Curții și vorbăria goală a slujbașilor; adâncimile lui rămân nedescoperite. Altminteri, idila celor doi tineri e narată cu prospețime și sensibilitate, relevându-se astfel, întrucâtva, și unghiu nonconformist din care a privit-o dramaturgul. Regizoarea dovedește că a

asimilat serios lecțiile de „măiestrie” referitoare la compunerea cadrului și la mișcarea actorilor în scenă, la iluminat și la utilizarea scenografiei (inventivă și elegantă, mai ales în ceea ce privește costumele). Mai are însă de parcurs drumul de la „citirea scenică” a textului la reconstruirea lui semnificativ prin spectacol.

Și capitolul lucrului cu actorii e susceptibil de ameliorări; deocamdată,

aceștia par să se fi bazat mai mult pe experiența lor profesională anterioră decât pe îndrumările regizorale. I-am remarcat, din nou, pe Spolarics Andrea, Hatházi András, Biró József, dar și pe studentul Madarász Lóránd. Se poate spera, totuși, că Tânără regizoare va mai găsi ceva de spus în viitoarele ei spectacole.

ALICE GEORGESCU

REVOLUȚIE ȘI REFORMĂ

NOAPTEA DE SOLSTIȚIU de Bujor Nedelcovici. Traducerea: Lucia Verona • TEATRUL DRAMATIC DIN BAIA MARE • Data reprezentării: 13 octombrie 1994 • Regia: Romeo Bărbosu • Scenografia: Dana Urdă • Distribuția: Dana Ilie (Cristina), Doru Fărte (Teodor Cristea), Lucian Prodan (Ştefan Albu), Gică Andrușcă (Ofițerul), Romeo Bărbosu (Operatorul TV).

Noaptea de solstițiu de Bujor Nedelcovici este a doua piesă despre revoluția din 1989 montată la Teatrul Dramatic din Baia Mare în ultimul an. Radu Iftimovici încercase să demonstreze, în **Ah, ce grozav e să faci amor pe ploale**, că victimele pseudo-gherilei de stradă din jurul datei de 22 decembrie îi acuză deopotrivă pe reprezentanții instituției represive prerevoluționare – care au făcut acută criza socială – și pe cei ce s-au lăsat antrenăți în isteria mediatisată a loviturii de stat. Bujor Nedelcovici lămușrește tranșant lucrurile și construiește un conflict dramatic maniheist: criminalul este „manipulatorul manipulat”, un personaj straniu care a învățbit milizia împotriva armatei și armata împotriva miliiției și a declanșat un mic război civil – inițial fără să realizeze consecințele, urmând apoi să și le însușească selectiv și oportunist; de partea cealaltă este personajul pur, jurnalistul însetat de adevar, în cele din urmă lichidat. Ce a fost revoluția dacă nu o piesă de teatru (o clovnadă) bine regizată? Unul dintre regizorii ei este Teodor Cristea, a cărui profesie și chiar aceasta: regizor și actor. Iar rolul lui în revoluție și-a găsit temeiul tocmai în charisma și autoritatea personalității cunoscute de toată lumea, al cărei îndemn l-ar fi urmat oricine. Acum este președintele comisiei parlamentare de anchetă a evenimentelor din decembrie '89.

Problemele revoluției sunt dezbatute în termeni limpezi, fără aluzii, între „spinozistul” Cristea și naivul Ștefan Albu, împătit în a

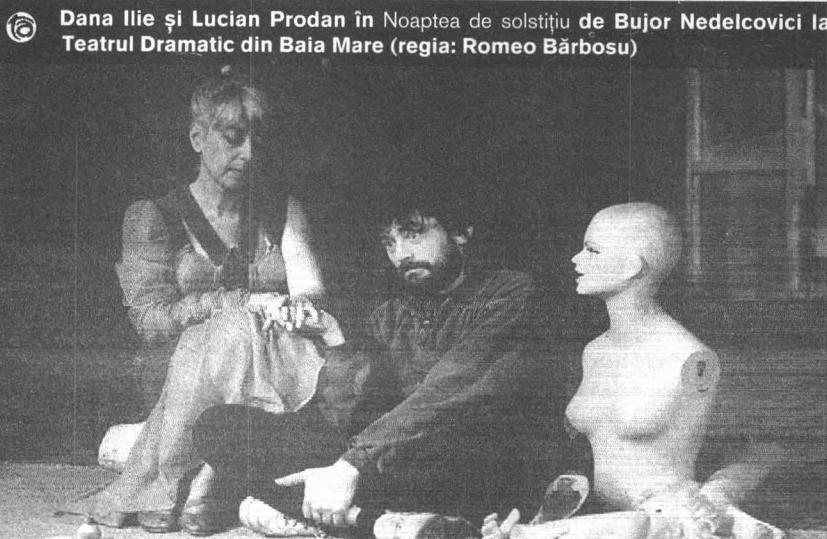
demasca vinovatul. Unul știe că adevarul nu va ieși niciodată la iveală, celălalt se încăpătânează să-l afle cu orice preț. Un rol ambiguu îl joacă Cristina, actriță revenită din străinătate, aparent conciliantă, dar care în textul lui Bujor Nedelcovici este chiar unul dintre agenții ce au provocat degringolada din decembrie, manipulând autoritatea lui Cristea. În montarea lui Romeo Bărbosu este un simplu personaj dărut, ca și ceilalți doi, și care – greu de explicat în acest caz – va sfârși, alături de Cristea, într-o ghenă de gunoi. Gunoiul istoriei, desigur. În fine, nu e cazul să ne pierdem în amănunte. Schema este clară: Teodor Cristea este implicat în crimele (fără voie ale) loviturii de stat și va fi aruncat la gunoi, în vreme ce incomodul ziarist Ștefan Albu va fi omorât de același ofițer care executase comenziile ucigașe în revoluție. Lăsându-ne nouă, urmașii urmașilor lui, porunca dezvelirii adevarului. Morală e simplă. Cristea face revoluția, iar Albu suportă reforma. Așadar, retrogradul director de întreprindere și-a găsit răsplata, dar din păcate Tânărul utețist nu are câștig de cauză și piesa se termină trist.

Îmi pare rău că nu pot să vorbesc foarte frumos despre o piesă în a cărei teză (nu neapărat și în detaliile ei) eu chiar cred. Dar nu înțeleg cum dezbat Bujor Nedelcovici – dramaturgul – evenimentele cele mai concrete cu puțință petrecute pe străzile Bucureștiului sau în studiourile TV aducând în discuție personaje de basm

precum: Marele Inchizitor, Regele fisurat. Ori jucăm cu cărțile pe față, ori construim parbole! Dacă Marele Inchizitor ghicim cine este, Regele fisurat e mai enigmatic. Vă ajut: „Revoluție și reformă”. El este al patrulea rege (rege – metaforic vorbind, Doamne ferește!) dintr-un sir mitic de regi: de apă, de pământ și de foc..., dar n-am pricoput prea bine ce hram poartă și ce rol metafizic joacă. Oricum, în slujba lui s-a pus „manipulatorul manipulat” Cristea. Pentru a înțelege cosmogonic eresurile revoluționare din '89 personajele invocă din abundență pe Tezeu, pe Minotaur, pe Goliat și alte figuri legendare păgâne ce dau firul luminos revelator de semnificații. Adevarul despre revoluție se-anunță chiar mai ușor de aflat decât dacă am reîncepe să-nvățăm mitologie.

Romeo Bărbosu construiește anevoieios un spectacol ce încearcă, onest, să facă dezbaterea cât mai dramatică și mai sugestivă. Din când în când chiar izbutește, călăuzind în scenă actori cu experiență: Dana Ilie (în rolul Cristinei, simândicoasă, punctând pe un ton just momentele de luciditate), Lucian Prodan (temperamentalul și nonconformistul Albu) sau Doru Fărte (un Teodor Cristea viclean evaziv sau, dimpotrivă, histrionic, demonstrativ). Scenografia, chiar dacă nu foarte precisă și economică, atrage atenția asupra picturii sensibile a Danei Urdă, reprezentând chipuri triste, tragic, care se prelungesc halucinant pe mari panouri mobile.

SEBASTIAN-VLAD POPA

Dana Ilie și Lucian Prodan în Noaptea de solstițiu de Bujor Nedelcovici la Teatrul Dramatic din Baia Mare (regia: Romeo Bărbosu)